

קירות משופעים או ישרים למבני תחמיץ (שחמיץ) ירק?

גד שפט, שה"מ – האגף למיכון וטכנולוגיה, מש' החקלאות

בצידי המבנה אם גלגלי הטרקטור לא התקרבו אל הקירות. יתכן שכיום, כאשר הטרקטורים המהדקים את הירק כבדים במיוחד ופיסות הירק להחמצה קטנות, ניתן להדק בצדדים במידה סבירה גם כאשר הקירות ישרים וגלגלי הטרקטור בשעת ההידוק מרוחקים קמעה מהקירות.

לא ידוע לי על בדיקה מדעית בנושא, שנערכה בתקופה האחרונה. בהעלאת הנושא בועדת התחמיצים של המחלקה למספוא בשה"מ, משרד החקלאות לא ניתנה תשובה לסוגיה. אך הוצע, שבמשך כשנה הנושא ייבדק במשקים ואם ניתן יהיה, ייבדק הנושא גם במערכת המחקר למספוא.

בבחינה במשקים ובמחקר מוצע לשים לב למספר פרטים:

- שיפוע הקיר – ישר, 3%, עד 20%, 20%.
- סוג התחמיץ (חיטה, תירס, אפונה...)
- שיעור הלחות בתחמיץ.
- שחמיץ, היבש מתחמיץ, אשר אותו קשה יותר להדק.
- קלקול נראה לעין של תחמיץ ליד הקירות, האם הקלקול מקורו ב-
 - הידוק כללי שאינו מספיק,
 - הידוק ליד הקירות שאינו מספיק,
 - אי-אטימה מספקת של יריעת הפלסטיק ליד הקירות וכתוצאה מכך חדירת אוויר, ומי גשם בעונת החורף,
 - אי-אטימה מספקת של הקירות, במיוחד בחיבורים בקירות ובין הקירות לרצפה, או בסדקים שנוצרו; כל אלה גורמים לחדירת אוויר.
 - כמות פחת הקלקול ליד קירות המבנה.
 - כמות פחת הכריה ליד קירות המבנה.
 - נוחיות הכריה בכלים השונים, בהתייחס לשיפוע הקיר.

ההמלצות לגבי בניית מבני תחמיץ ירק כיום הן: "מבני תחמיץ או שחמיץ ירק שבהם מהדקים את הירק בטרקטור, יש יתרון לשיפוע מירבי של 20% במבנה על-קרקעי ו-30% במבנה שקוע באדמה. כל זה כדי לאפשר הידוק מרבי בצדי המבנה".

האם ההמלצות האלה נכונות כיום? הטענה העיקרית נגד קירות משופעים היא, שנוח וקל יותר לכרות תחמיץ הן באמצעות מערבלת מתנייעת (סלף) הן באמצעות כף קדמית או מעמיס קדמי (שופל), כאשר הקיר ישר ולא משופע. כמו כן, כתוצאה מכך עשוי להיות פחות פחת כריה ליד הקירות כשהקירות ישרים. בבחינת הנושא אי-אפשר היה לגלות הבדלים נראים לעין באיכות תחמיץ הירק בצידי המבנים, בהשוואת מבנים שלהם קיר משופע לעומת קיר ישר או כמעט ישר (שיפוע מתון של אחוזים בודדים). כן טוענים, שאם אפילו יש יותר פחת החמצה ליד הקירות הרי כמות זו מתקזזת בפחות פחת בכריה.

כאשר היו מגבלות שטח וסיכנות אחרות כגון מבנה רב-שימושי המיועד בעיקר לגרעיני כותנה, שעשוי מדי פעם לשמש גם לתחמיצי ירק, נבנו מבנים שבהם שיפוע הקירות היה ישר או בשיפוע מתון של כ-3%. כמו כן, באירופה שכיחים מבני תחמיץ ירק שלהם קירות ישרים. אין הוכחה מפורשת שבמבנים אלה הכנת התחמיץ פחות טובה.

יתכן שבעבר, כאשר הידוק הירק בהכנת התחמיץ היה באמצעות טרקטורים קטנים יחסית ופיסות הירק היו ארוכות (קיצוץ מכסחת ולא קומביין ירק), לא ניתן היה להדק היטב

* הנושא הועלה על ידי יוסי הררי מדריך גידול בקר בגליל העליון.